

Behoeftte aan palliatieve zorg: hoeveel personen?

Op basis van de informatie van het Centraal Bureau voor de Statistiek (#2.1)

Doel: inzage geven in de ontwikkelingen ten behoeve van besluitvorming in zake palliatieve (terminale) zorg

Palliatieve zorg (WHO): Een benadering die de kwaliteit van het leven verbetert van patiënten en hun naasten die te maken hebben met een levensbedreigende aandoening, door het voorkomen en verlichten van lijden, door middel van vroegtijdige signalering en zorgvuldige beoordeling en behandeling van pijn en andere problemen van lichamelijke, psychosociale en spirituele aard.

ICD-10: Doodsoorzaken krijgen codes toegewezen afkomstig uit de internationaal toegepaste codelijst (aandoeningen), de zogenaamde International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD) van de World Health Organisation. Vanaf 1996 tiende Revisie van de ICD (ICD-10, WHO).

Methode: Uitgaande van 2 publicaties waarin ICD-10 codes zijn toegewezen om de behoefte aan palliatieve zorg in te schatten: "Death registration data using both underlying and contributory causes can give reliable estimates of the population-based need for palliative care, without needing symptoms or hospital activity data. In high income countries, 68-82% of those who die need palliative care" (Murtagh, et al., 2014) (Etkind, et al., 2017)¹. Deze codes (aandoeningen) zijn toegepast op de publicatie ICD-10 (doodsoorzaken, uitgebreide lijst) van het CBS² op de personen die in de afgelopen jaren zijn overleden.

Palliatieve zorg nodig Ja of nee³?

Van de 153.363 overledenen (2018) zou 72% (110.514 personen) behoefte hebben gehad aan palliatieve zorg. Weinig verschillen met voorgaande jaren.

Overledenen	Palliatieve zorg nodig?			Overledenen	Palliatieve zorg nodig?		
Alle leeftijden	2015	2017	2018	Alle leeftijden	2015	2017	2018
Ja	108.433	109.837	110.514	Ja	74%	73%	72%
Nee	38.701	40.377	42.849	Nee	26%	27%	28%
Totaal	147.134	150.214	153.363	Totaal	100%	100%	100%

- Tussen de leeftijdscategorieën zijn er geringe verschillen: 65% (0-65 jaar), 77% (65-80 jaar) en 71% (80 jaar en ouder). In absolute aantallen: 14.719 (0-65 jaar), 36.297 (65-80 jaar) en 59.498 (≥80 jaar).

Overledenen	Palliatieve zorg nodig?			Overledenen	Palliatieve zorg nodig?		
Ja	2015	2017	2018	Ja	2015	2017	2018
0-65 jaar	15.594	14.997	14.719	0-65 jaar	68%	66%	65%
65-80 jaar	35.066	35.638	36.297	65-80 jaar	78%	78%	77%
>80 jaar	57.773	59.202	59.498	>80 jaar	73%	72%	71%
Totaal	108.433	109.837	110.514	Totaal	74%	73%	72%

Doodsoorzaak⁴: (behorend bij definitie palliatieve zorg, 110.514 personen)

Kanker 41%, orgaanfalen 32%, dementie 16%, overig 11%.

De afgelopen jaren neemt dementie als doodsoorzaak absoluut en relatief (sterk) toe. Orgaanfalen daalt, vooral bij 80 jaar en ouder.

Doodsoorzaak	Palliatieve zorg nodig?			
2018, Ja	Totaal	0-65 jaar	65-80 jaar	>80 jaar
Kanker	41%	67%	55%	25%
Orgaanfalen	32%	25%	28%	36%
Dementie	16%	1%	6%	26%
Overig	11%	7%	10%	13%

- Aanzienlijke verschillen per leeftijdscategorie. Tussen 0-65 jaar (67%) en 65-80 jaar (55%) is kanker de belangrijkste doodsoorzaak. Bij 80 jaar en ouder zijn dat orgaanfalen (36%) en dementie (26%).
- Leeftijdscategorie (>95 jaar): dementie de belangrijkste doodsoorzaak: 41%.

Conclusie: Behoeftte aan palliatieve zorg: bij 72% van de personen die in 2018 zijn overleden (110.514 personen)

- Belangrijkste doodsoorzaken: kanker (41%), orgaanfalen (32%) en dementie (16%);
- Aanzienlijke verschillen tussen de oudste leeftijdscategorieën.
- Sterke toename, absoluut en relatief, van dementie als doodsoorzaak.

¹ Kanker (C00-C97), Orgaanfalen (I00-I52, J40-47, J96, I12-13, N17-18, N28, K70-77), Dementie (F01, F03, G30, R54), Overig (G10, G12.2, G20, G23.1, G35, G90.3, I60-69, B20-B24). NB: Er is geen gebruik gemaakt van onder-categorieën. Dus G12, G23, G90.

² CBS publicatie 19 december 2019

³ In Kerncijfers palliatieve zorg (PZNL, 2019) wordt de term 'verwacht overlijden' en een andere definitie gebruikt. Dit is wellicht wat verwarrend. Het CBS schrijft: "We hebben dus geen definitie van verwacht overlijden .. enige keer bij het sterfgevallen onderzoek".

⁴ Belangrijkste aandoeningen (alle overledenen): Kanker: C50, C34, C18; Orgaanfalen: I50, I44, I21; Dementie: F03, G30; Overig: I64. Niet palliatief: J18 (pneumonie).

Bibliografie

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2018). *Maatwerk niet-acute sterfte naar Palliatieve Zorgnetwerken, 2015-2017*. Centraal Bureau voor de Statistiek.

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2019, 11 28). Email correspondentie. *Definitie 'verwacht overlijden'*. Den Haag/ Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2019). *Maatwerk Plaats van Overlijden Acute en Niet-Acute sterfte*. Den Haag/ Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.

Etkind, S., Bone, A., Gomes, B., Evans, C., Lovell, N., Higginson, I., & Murtagh, F. (2017, mei 18). How many people will need palliative care in 2040? Past trends, future projections and implications for services. *BMC Medicine*, 1-10.

IKNL. (2014). *Palliatieve zorg in beeld*. Utrecht: IKNL.

Kare4 B.V. (2019, mei 14). Demografische prognoses ten behoeve van palliatieve zorg: Periode 2018-2040, op basis van de informatie van het Centraal Bureau voor de Statistiek. *Infographic*. Velp: Kare4 B.V.

Kare4 B.V. (2019, april 9). Plaats van overlijden (2012-2017). *Infographic*. Velp: Kare4 B.V.

Koekoek, B. (2014). *Regie over de plaats van sterven*. Utrecht: Universiteit Utrecht.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. (2019, december 16). Cijfers palliatieve zorg. *1617885-199213-LZ*. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Murtagh, F., Bausewein, C., Verne, J., Groeneveld, E., Kaloki, Y., & Higginson, I. (2014). How many people need palliative care? A study developing and comparing methods for population-based estimates. *Palliative Medicine*, 49-58.

NIVEL. (2007). *Sterfte aan kanker en andere chronische aandoeningen*. Utrecht: NIVEL.

Nivel. (2019, Juli 3). Persbericht. *Toename euthanasie mogelijk gevolg van vergrijzing en meer acceptatie*. Nivel.

PZNL. (2019, augustus). *Kerncijfers palliatieve zorg, 2019*. PZNL.